

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Human Papilloma Virüs Enfeksiyonu ve Aşısı Hakkında Bilgi Düzeyleri

Nilüfer Emre, Aysun Özşahin, Tamer Edirne

<https://doi.org/10.33880/ejfm.2020090106>

Original Research / Orijinal Araştırma

AUTHORS / YAZARLAR

Nilüfer Emre
(Corresponding Author)

nilemre83@gmail.com

Aile Hekimliği Anabilim
Dalı, Pamukkale Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Denizli
ORCID iD:
0000-0002-6519-0920

Aysun Özşahin
Aile Hekimliği Anabilim
Dalı, Pamukkale Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Denizli
ORCID iD:
0000-0002-5768-4146

Tamer Edirne
Aile Hekimliği Anabilim
Dalı, Pamukkale Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Denizli
ORCID iD:
0000-0001-9683-5624

Date of submission
12.10.2019

Date of acceptance
25.03.2020

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinde Human Papilloma Virüs enfeksiyonu ve aşısı ile ilgili bilgi düzeyinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte olup Mayıs - Haziran 2019 tarihlerinde Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapıldı. Çalışmamızın evreni 1-5. sınıf toplam 1129 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilere literatür taranarak geliştirilen Human Papilloma Virüs enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi düzeyini belirleyen sorular ve sosyo-demografik verilerden oluşan 17 soruluk anket formu uygulandı.

Bulgular: Çalışmaya katılan 780 tıp öğrencisinin %91'i Human Papilloma Virüs'ü ve %85,6'sı da Human Papilloma Virüs aşısını biliyordu. Kız öğrencilerin Human Papilloma Virüs aşısını bilme, imkan olsa aşısı yaptıрма, yakınlarına önerme ve ulusal aşı takviminde yer alması gerektiğini düşünme, erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksekti. Yine Human Papilloma Virüs aşısını bilme, imkan olsa aşısı yaptıрма, yakınlarına önerme ve ulusal aşı takviminde yer alması gerektiğini düşünmede, sınıflar arasında özellikle 2. Sınıf ve üzerinde olma ile anlamlı düzeyde farklılık bulundu. Öğrencilerin Human Papilloma Virüs aşısını yaptıрма oranı %2,1 idi ve en yaygın aşı olmama nedenleri, kendisinin Human Papilloma Virüs aşısından risk altında olduğunu düşünmemeye, aşı ve maliyeti hakkında yeterli bilgisi sahip olmama idi.

Sonuç: Çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin Human Papilloma Virüs enfeksiyonu ve Human Papilloma Virüs aşısı ile ilgili bilgi düzeylerinin yüksek, ancak aşı yaptıрма oranının düşük olduğu saptanmıştır. Aşı yaptırmama nedenleri arasında risk altında hissetmeme, yeterli bilgiye sahip olmama ve pahalı olması yer almaktadır.

Ahtar kelimeler: HPV aşuları, tıp öğrencileri, bilgi

Pamukkale University Medical Faculty Students' Knowledge Level of Human Papilloma Virus Infection and Vaccine

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to evaluate the knowledge level of Human Papilloma Virus infection and Human Papilloma Virus vaccine among medical students.

Methods: This descriptive study was conducted among Pamukkale University Medical Faculty students between May and June 2019. The universe of our study consisted of 1129 students in the 1-5th grades. A questionnaire with 17 questions consisting of questions determining the level of knowledge about Human Papilloma Virus infection and vaccine developed by scanning the literature and socio-demographic data was applied to the students.

Results: Of the 780 medical students who participated in the study, 91% knew Human Papilloma Virus and 85.6% knew about the Human Papilloma Virus vaccine. Knowing the Human Papilloma Virus vaccination of female students, getting vaccinated if possible, recommending them to their relatives and thinking that they should be included in the national vaccination schedule were significantly higher than male students. Also significant differences were found between the classes knowing the Human Papilloma Virus vaccine, having the vaccine if possible, recommending it to their relatives and thinking about taking part in the national vaccination schedule, especially with being in the 2nd grade and above. The rate of students vaccinated with Human Papilloma Virus was 2.1% and the most common reasons for not being vaccinated were not being at risk, not having enough information about the vaccine and its cost.

Conclusion: We determined that knowledge of Human Papilloma Virus infection and Human Papilloma Virus vaccine, was high among medical students but the rate of vaccination was low. The reasons for not receiving vaccination included not feeling at risk, not having enough information and high cost.

Keywords: HPV vaccines, medical students, knowledge

How to cite / Atf için: Emre N, Özşahin A, Edirne T. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi düzeyleri. Euras J Fam Med 2020;9(1):42-50. doi:10.33880/ejfm.2020090106

Conflict of interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial disclosure: No financial disclosure was declared by the authors.

Giriş

Human papilloma virüsü (HPV), dünya çapında son derece yaygın olan bir virüsdür. Yüzden fazla türü olduğu bilinen HPV tiplerinden en az 14 tanesinin kansere neden olduğu bilinmektedir (1).

HPV cinsel yoldan aktif olan kadınların %30-50'sini etkileyen, cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyondur. İki HPV tipi (16 ve 18) servikal kanserlerin %70'ine ve prekanseröz servikal lezyonlara neden olmaktadır. HPV ayrıca anüs, vulva, vajina, penis ve orofarinks kanserlerine de neden olmaktadır (1).

2018 yılında az gelişmiş bölgelerde yaşayan kadınlarda tahminen 570.000 yeni vaka ile dünya genelinde görülen ikinci en sık kanser türü, servikal kanserlerdir (dünya genelinde yeni vakaların % 84'ü). Yaklaşık 311.000 kadın servikal kanser nedeniyle 2018'de hayatını kaybetmiştir. Servikal kanser için risk faktörleri erken yaşta koitus, çok eşlilik, 20 yaş altında gebelik ve doğum, üç ve üzeri multiparite, yaş, sigara, eşlik eden cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve immunsupresyon durumudur (2). Halen en çok öldüren jinekolojik kanser olma özelliğini taşıyan bu hastalık için tüm dünyada tarama yapılması ve her ülkenin kendi kontrol politikasını oluşturması önerilmektedir (1).

Serviks kanseri Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından "önlenebilir bir ölüm nedeni" olarak tanımlanmaktadır. Kapsamlı rahim ağzı kanseri kontrolü, birincil korunma (HPV'ye karşı aşılama), ikincil korunma (kansere öncesi lezyonların taranması ve tedavisi) ve üçüncül korunma (invaziv rahim ağzı kanserinin teşhisi ve tedavisi) ve palyatif bakımı içerir.

HPV 16 ve 18'e karşı koruyan aşılarda, DSÖ tarafından tavsiye edilir ve birçok ülkede kullanım için onaylanmıştır. Klinik denemeler ve pazarlama sonrası sürveyans HPV aşılarının, HPV enfeksiyonları ile enfeksiyonların önlenmesinde güvenli ve etkili olduğunu göstermiştir (1). Ülkemizde bivalan (HPV 16 ve 18) ve kuadrivalan (HPV 6,11,16,18) olmak üzere iki çeşit HPV aşısı bulunmaktadır. HPV aşılarının en çok onkojenik olan tiplere karşı %95 etkili olduğu, cinsel aktivite başlamadan önce yapıldığında ise kanser öncülü lezyonlara ve persistan

enfeksiyonlara karşı %100 koruyucu olduğu saptanmıştır (3,4). Dünya Sağlık Örgütü tarafından her iki aşının da yeterli etkinliği gösterebilmesi için üç doz uygulanması önerilmektedir (4).

30 yaş ve üzeri kadınlarda kansere öncesi lezyonların taranması ve tedavisi rahim ağzı kanserini önlemenin uygun maliyetli bir yoldur. 2007-2016 yılları arasında 1 milyon 30-65 yaş aralığında kadına servikal kanser taramasının yapıldığı ulusal HPV tarama programında HPV pozitiflik oranı %3,5 olarak bulunmuştur (5). Türkiye'de ise Sağlık Bakanlığı Kansere Savaş Dairesi Başkanlığı'nın 2014 yılı verilerine göre serviks kanseri her 100.000 kadından 4'ünde görülmektedir (6).

Ülkemizdeki HPV görülme sıklığı, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki ülkelere bildirilen oranlara göre çok daha düşüktür. Ancak ilk cinsel ilişki yaşının düşmesi, birden fazla cinsel eş, sigara içme, korunmasız cinsel ilişkide bulunma gibi risk etmenlerinin ergenlerde artması, bu yaş grubunda HPV görülme riskinin artmasına neden olmaktadır. Yapılan çalışmalarda ise bu yaş grubundaki gençlerin HPV ve HPV aşısı ile ilgili bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmektedir (7).

Geleceğin sağlık hizmeti sağlayıcıları olan tıp öğrencilerinde, HPV ve HPV aşısı hakkında oluşturulacak farkındalık ile halkın da farkındalığının artması sağlanacaktır (8). Bu çalışma ile tıp fakültesi öğrencilerinde HPV ve HPV aşısı ile ilgili bilgi düzeyinin ve HPV eğitiminin mevcut durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma tanımlayıcı tipte olup Mayıs - Haziran 2019 tarihleri arasında Pamukkale Üniversite Tıp Fakültesi'nde yapılmıştır. Araştırma öncesinde Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 11.06.2019 tarih ve 11 sayılı kurul kararıyla onay alınmıştır. Çalışmamızın evreni Pamukkale Üniversite Tıp Fakültesi'nde okuyan 1., 2., 3., 4. ve 5. sınıf (n=1129) öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup tüm evrene ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın yapıldığı gün

ve saatlerde izinli olan ve araştırmaya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler araştırmanın dışında tutulmuştur. Öğrencilere literatür taranarak geliştirilen HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi düzeyini belirleyen sorular ve sosyo-demografik verilerden oluşan 17 soruluk anket formu uygulanmıştır. Yapılan ankette kişinin mahremiyetini açığa çıkaran ya da olumsuzluğa yol açan sorular yer almamıştır. Uygulama öncesinde araştırmacılar tarafından tüm öğrencilere araştırmanın amacı ve anketlerin nasıl doldurulacağı hakkında açıklama yapılmış ve anket formu yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programıyla analiz edilmiştir. Sürekli değişkenler ortalama \pm standart sapma (minimum ve maksimum değerler) ve kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Kategorik değişkenler arasındaki farklılıklar Ki kare analizi ile incelenmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Çalışmaya 780 tıp öğrencisi katılmış olup, yaş ortalamaları $21,39 \pm 1,9$ olup (en küçük: 18, en büyük: 28), %59'u kadın ve %1,9'u evliydi. Öğrencilerin %21,8'i (n=170) Tıp Fakültesi 1. sınıf, %19,7'si (n=154) 2. sınıf, %18,8'i (n=147) 3. sınıf, %24,9'u (n=194) 4. sınıf, %14,7'si (n=115) 5. sınıfta öğrenim görmekteydi. Öğrencilerin HPV hakkındaki bilgi sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin %91'i HPV'yi ve %85,6'sı HPV aşısını biliyordu. HPV aşısını bilen 668 kişinin %60,5'i kadındı ve %88,1'i Tıp Fakültesi 2. sınıf ve üzerinde öğrenim gören öğrencilerdi. HPV aşısını bilmeyen 112 kişinin ise %81,3'ü (n=91) Tıp Fakültesi 1. sınıfta okuyan öğrencilerdi.

Öğrencilere HPV ve aşısı hakkında bilgiyi nereden edindikleri sorulduğunda HPV'yi bilenlerin %79,6'sı derslerden ve %30'u internetten öğrendiğini, HPV aşısını bilenlerin de %74,7'si derslerden ve %24'ü internetten öğrendiğini belirtti. HPV aşısını öğrendikleri kaynaklar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. HPV aşısı hakkında bilgi edinme kaynakları

	Sayı(n) *	%**
Dersler	583	74,7
İnternet	187	24,0
Sağlık kuruluşları	129	16,5
Akraba/arkadaş	100	12,8
Afiş/dergi/broşür	49	6,3
Tv/radyo	46	5,9

HPV: human papilloma virüs. *Birden fazla şık işaretlenmiştir. **Yüzdeler toplam öğrenci sayısı (n=780) üzerinden hesaplanmıştır.

Öğrenciler arasında HPV aşısını bilme oranı kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek iken, medeni durum açısından anlamlı ilişki bulunmadı ($p=0,037$; $p=0,452$). HPV aşısı olma durumu sorulduğunda, sadece %2,1'i (n=16) aşı olmuştu ve aşı olanların %56,3'ü (n=9) kadındı ve hiçbiri evli değildi. Aşı olma durumları ile cinsiyet, medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı ($p=0,823$; $p=0,57$). Çoğunluğu aşı olmayan öğrencilere, yakınlarınıza 'HPV aşısı olmayı önerir misiniz?' diye sorduğumuzda katılımcıların %74,2'si (n=578) önerebileceklerini belirtti. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, aşığı yakınlarına önerme oranları istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksekti ($p=0,006$). Aşı yaptırmayanlara imkanınız olsaydı yaptırır mıydınız diye sorduğumuzda ise öğrencilerin %60,5'i (n=472) yaptırabileceğini belirtti. Yaptıracağını belirtenlerin %70,1'i kız öğrencilerdi ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksekti ($p=0,001$). HPV aşısının kimlere yapılabileceği sorusuna öğrencilerin %79,7'si (n=622) hem erkek hem de kadına yapılabileceğini belirtirken, %16,4'ü sadece kadınlara yapılabileceğini belirtti. Aşının hem kadın hem de erkeklere yapılabileceğini bilme oranları cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmadı ($p=0,088$). Olumlu bir bakış açısıyla öğrencilerin çoğunluğu (%69) HPV aşısının rutin aşılama programı içinde olması gerektiğini savunuyordu. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda HPV aşısının rutin aşılama takviminde yer alması gerektiği görüşündeydi ($p=0,001$). Tablo 2'de kız ve erkek öğrencilerde HPV aşısını bilme, aşı olma durumu, aşı hakkında görüş ve önerileri yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlere göre HPV aşısını bilme, aşı olma durumu, aşı hakkında görüş ve önerileri

	Erkek öğrenci		Kız öğrenci		P
	(n)	%	(n)	%	
HPV aşısını bilme					
Evet	264	82,5	404	87,8	0,037
Hayır	56	17,5	56	12,2	
Toplam	320	100,0	460	100,0	
HPV aşısını yaptıрма					
Yaptıran	7	2,2	9	2,0	0,823
Yaptırmayan	313	97,8	451	98	
Toplam	320	100,0	460	100,0	
Aşı kime/kimlere uygulanır					
Sadece kadınlara	47	14,7	82	17,8	0,088
Sadece erkeklere	6	1,9	3	0,7	
Hem kadınlara hem erkeklere	255	79,7	367	79,8	
Bilmiyorum	12	3,8	8	1,7	
Toplam	320	100,0	460	100,0	
İmkan olsa aşığı yaptıran					
Evet	156	48,8	318	69,1	0,001
Hayır	47	14,7	20	4,3	
Kararsız	117	36,6	122	26,5	
Toplam	313	100,0	451	100,0	
Aşığı yakınlarına önerme					
Evet	219	68,4	359	78,0	0,006
Hayır	14	4,4	9	2,0	
Kararsız	87	27,2	92	20,0	
Toplam	320	100,0	460	100,0	
Ulusal aşı takviminde yer almalı					
Evet	198	61,9	340	73,9	0,001
Hayır	26	8,1	16	3,5	
Kararsız	96	30,0	104	22,6	
Toplam	320	100,0	460	100,0	

Öğrencilerin HPV aşısını bilme oranı sınıflara göre incelendiğinde, sınıf düzeyi arttıkça aşığı bilme oranları anlamlı derecede yüksek bulundu ($p=0,0001$). Çoğunluğu aşı olmayan öğrencilere, yakınlarınıza 'HPV aşısı olmayı önerir misiniz?' diye sordüğümüzda öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında yakınlarına önerme oranı istatistiksel olarak anlamlıydı ve 2. sınıfa geçmeyle önerme artarken, 2. sınıf üzerinde bu durum devam ediyordu ($p=0,0001$). Aşı yaptırmayanlara imkanınız olsaydı yaptırır mıydınız diye sordüğümüzda sınıflara göre imkan olsa yaptırırım deme anlamlı farklılık göstermekteydi ($p=0,001$). Özellikle 2. sınıf ve üzerinde olma bu durumu artıyordu. Buna ilaveten sınıf düzeyi arasında HPV aşısının aşı takviminde yer alması gerektiğini düşünenler istatistiksel olarak farklılık gösteriyordu

($p=0,0001$). Özellikle 3. sınıflar ulusal takvimde yer alması gerektiğini düşünmekteydi. Tablo 3'de öğrencilerin sınıflara göre HPV aşılama durumu, görüş ve önerileri yer almaktadır.

Aşı olmama nedenlerini belirtmeleri istendiğinde öğrencilerin %40,1'i ($n=313$) kendisinin risk altında olmadığını düşündüğünden, %28,2'i ($n=220$) aşı hakkında yeterli bilgisi olmadığından ve %25,9'u ($n=202$) aşığı pahalı bulduğu için olmadığını belirtti. Tablo 4'de öğrencilerin HPV aşısını bilme ve aşı olma oranları ile aşı olmayanların aşı olmama nedenleri yer almaktadır.

HPV'nin yapabileceği hastalıklarla ilgili soruya öğrencilerin çoğu (%78,7) serviks ve diğer genital organ kanserleri yapacağını ve %70,5'i de HPV'nin genital siğillere de neden olabileceğini belirtti.

Tablo 3. Öğrencilerin sınıflara göre HPV aşılama durumu, görüş ve önerileri

	1.Sınıf (n=170)		2. Sınıf (n=154)		3. Sınıf (n=147)		4. Sınıf (n=194)		5. Sınıf (n=115)		p
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
HPV aşısını bilme											
Evet (n= 668)	79	46,5	144	93,5	140	95,2	191	98,5	114	99,1	0,0001
Hayır (n=112)	91	53,3	10	6,5	7	4,8	3	1,5	1	0,9	
İmkan olsa aşığı yaptıрма											
Evet (n= 472)	84	49,4	96	64,9	93	64,9	125	66,5	74	64,9	0,0001
Hayır (n= 53)	5	2,9	10	6,8	14	9,7	13	6,9	11	9,6	
Kararsız (n= 239)	81	47,6	42	28,4	37	25,7	50	26,6	29	25,4	
Yakınlarına aşığı önerme											
Evet (n= 578)	73	42,9	120	77,9	123	83,7	160	82,5	102	88,7	0,0001
Hayır (n= 23)	8	4,7	2	1,3	4	2,7	7	3,6	2	1,7	
Kararsız (n= 179)	89	52,4	32	20,8	20	13,6	27	13,9	11	9,6	
Ulusal aşı takviminde yer alma											
Evet (n= 538)	77	45,3	107	69,5	122	83,0	142	73,2	90	69,0	0,0001
Hayır (n= 42)	5	2,9	6	3,9	7	4,8	14	7,2	10	8,7	
Kararsız (n= 200)	88	51,8	41	26,6	18	12,2	38	19,6	15	13,0	

HPV'nin bulaş yolları ve HPV'den korunma yolları sorulduğunda, bulaş yolları açısından, %85,4 cinsel yolla, %54,7'si doğum yoluyla, %36,7'si kan yoluyla olabileceğini belirtirken, HPV'den korunma yolları olarak öğrenciler, kondom, aşı ve tek eşliliğin en sık korunma yollarından olduğunu belirttiler (sırasıyla %86,7; %80,8; %70,8).

Tablo 4. Öğrencilerin HPV aşısını bilme ve aşı olma oranlarıyla, aşı olmama nedenleri*

	Sayı (n)	%
HPV aşısı olmama nedenleri		
HPV açısından risk altında olmadığını düşünme	313	40,1
Aşı hakkında yeterli bilgisinin olmaması	220	28,2
Aşının pahalı olduğunu düşünme	202	25,9
Aşının gereksiz olduğunu düşünme	35	4,5
Aşının faydalı olmayacağını düşünme	12	1,5
Aşının yan etkisi olduğunu düşünme	10	1,3

*Birden fazla sık işaretlenmiştir.

Tartışma

Tıp öğrencilerine yönelik HPV ve HPV aşısı ile ilgili bilgi düzeyleri, görüş ve davranışlarının değerlendirildiği bu tanımlayıcı çalışmada, öğrencilerin %91'inin HPV'yi ve %85,6'sının HPV

aşısını bilmesine rağmen sadece %2,1'inin (n=16) HPV aşısı yaptırdığı bulunmuştur. Türkiye'de üniversite öğrencilerinde yapılan diğer çalışmalarda aşı yaptıрма oranı çok daha düşük (%0,3-%0,4) olarak bildirilmiştir (9,10).

Çalışmamızda HPV aşısını bilmeyenlerin büyük bölümünü %81,3'ü (n=91) Tıp Fakültesi 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktaydı. Wong ve ark.'nın (11) tıp öğrencilerinde yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Yine Güvenç ve ark.'nın (12) hemşirelik öğrencilerinde yaptığı çalışmada HPV aşısını duyma oranları sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlıyken bu oran 1. sınıflarda diğer sınıflara göre en düşüktü. Borlu ve ark.'nın (9) çalışmasında da servikal kanseri bilme, HPV ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyi 1. sınıftakilerde 4. sınıftakilere göre daha düşüktü. Yapılan diğer bir çalışmada da öğrenim yıllarına göre üst sınıflarda HPV hakkındaki bilgi oranlarının arttığı görülmektedir (10).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise, Özşaran ve ark.'nın (13) Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasında yaptığı çalışmada HPV aşısını bilme oranı %75,7'dir. Ayrıca Başar ve ark.'nın (7) hemşirelik bölümünde yaptığı çalışmada HPV duyma oranı %67,6 ve HPV aşısını duyma oranı da %42,6

olarak saptanmıştır. Yine yapılan diğer bir hemşirelik öğrencileri çalışmasında da %55,7'si HPV'yi duymuş ve bizim çalışmamıza benzer olarak %73,1'i bu bilgiyi derslerden öğrendiğini belirtmiştir (12).

Çalışmamızda HPV aşısını bilenlerin %60,3'ü kadındı. Özşaran ve ark.'nın (13) çalışmasında da benzer olarak kız öğrencilerin HPV ile ilgili bilgi düzeyleri daha yüksekti. Bunun sebebinin HPV aşısının sadece servikal kanserlere karşı koruyucu olduğunun ve aşısının sadece kadınlara yönelik olduğunun düşünülmesi olduğunu tahmin etmekteyiz. Oysaki HPV partnerler arasında bulaşa neden olmakta ve bazı tipleri erkeklerde genital siğillere neden olmaktadır. Literatürde öğrencilerde yapılan HPV aşısı ile ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde HPV aşılmasının kabul edilebilirlik oranı erkeklerde %10,1-75,6 aralığında iken, kadınlarda bu oran %11,6-93,8 aralığındadır. Bu da farklı ülkelerde HPV aşısına karşı farklı kültürel yaklaşımlar olduğunu göstermektedir (10-16).

Araştırmamızda öğrencilerin %85,7'si HPV'nin cinsel yolla bulaştığını belirtmiştir. Özellikle eğitim almayan dönem 1 öğrencileri dışındaki diğer dönemlerde bu bilginin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun nedeninin, fakültemizde 2. sınıftan itibaren HPV ile ilgili gösterilen derslerin olduğunu düşünmekteyiz. Çakaloz ve ark.'nın (17) ebeklik öğrencileri arasında yaptığı çalışmada öğrencilerin %69,4'ü HPV'nin cinsel geçişli bir hastalık olduğunu belirtmiştir. Yaptığımız çalışmada HPV'nin kansere yol açtığı öğrencilerin %78,8'i tarafından belirtilmiş olup Çift ve ark.'nın (18) hastanede çalışan ebe ve hemşireler arasında yaptığı çalışmada bu oran %88,3 olarak görülmüştür.

Bizim çalışmamızda HPV'yi bilme ile HPV aşısını yaptırma arasında ilişki saptanmamıştır; bu da literatürdeki çalışmalarla benzerdir (19,20).

Yapmış olduğumuz araştırmada öğrencilerin %97,9'unun HPV aşısını yaptırmadığı saptanmıştır. Çalışmamızda aşı olmama nedenlerini belirtmeleri istendiğinde öğrencilerin %40,1'i (n=313) kendisinin risk altında olmadığını düşündüğünden, %28,2'i (n=220) aşı hakkında yeterli bilgisi olmadığından ve %25,9'u (n=202) aşığı pahalı bulduğu için aşı

yaptırmadıklarını belirtirken; Wong ve ark.'nın (11) ve Al-Naggar ve ark.'nın (16) tıp öğrencilerinde yaptığı çalışmalarda ise en sık aşı yaptırmama nedenlerinin HPV aşısının komplikasyonları ve yararı ile ilgili endişeler olduğu bulunmuştur. Özşaran ve ark.'nın (13) yaptığı çalışmada HPV aşısını yaptırmama oranını %97,9 bulmuştur. Aynı çalışmaya katılan öğrenciler aşı yaptırmamalarına gerekçe olarak %50,6 oranında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını bildirilmiştir. HPV aşısı için 9 yaşından itibaren başlanarak, rutin olarak 11 - 12 yaşlarında önerilmekte birlikte, 9-26 yaş arası tüm çocuklar ve yetişkinler için HPV aşısı yaptırmaları önerilmektedir (21).

Bu çalışmada öğrencilerin %74,1'i HPV aşısını yakınlarına önermeyi düşünmektedir. Ayrıca katılımcıların %68,9'u HPV aşısının ulusal aşı takvimine eklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çakaloz ve ark.'nın (17) ebeklik öğrencileri arasında yaptığı çalışmada öğrencilerin %78,4'ü aşığı yakınlarına önermekte ve %85,2'si aşının ulusal aşı takvimine eklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Yine benzer şekilde birinci basamakta çalışan hekimler ve ebelerle yapılan bir çalışmada da HPV aşısını hastalarına önerme oranları hekimlerde %82,8 ve ebelerde %78,7 olarak bulunmuştur (22).

Literatürde HPV aşısı ile ilgili eğitimler sonrası aşılama oranlarının arttığına dair yayınlar mevcuttur (23-25). Sağlık çalışanlarının bilgi düzeylerinin artırılması ve aşılmasının artırılması toplumun aşılama oranlarının artırılmasını sağlamaktadır (26). Bazı çalışmalar tıp öğrencilerinin diğer üniversite öğrencilerine nazaran HPV ve servikal kanser bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Fakat aşılama oranları arasında fark gösterilmemiştir (27).

Sonuç

Sonuç olarak araştırmamızda tıp fakültesi öğrencilerinin HPV enfeksiyonu ile ilgili bilgi düzeylerinin yüksek olduğu ancak aşı yaptırmama oranının düşük olduğu saptanmıştır. Aşı yaptırmama oranının düşüklüğünün en önemli sebebi öğrencilerin kendilerini risk altında görmemesi, bilgi eksikliği ve aşının pahalı olmasıdır. Bu durumlar göz önüne

alınarak öğrencilerin bilgi eksikliğini gidermek ve farkındalığını arttırmaya yönelik eğitimler düzenlenmelidir. Aşı oranlarını arttırmaya ve aşı

maliyetine yönelik ulusal sağlık politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

1. World Health Organization [Internet]. Human papillomavirus (HPV) and cervical cancer [cited 2019 July 22]. Erişim adresi: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papillomavirus-\(hpv\)-and-cervical-cancer](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papillomavirus-(hpv)-and-cervical-cancer)
2. Toraman AU, Yıldırım N. Knowledge about cervical cancer risk factors and practices of pap testing among Turkish immigrant women in the United States. *Journal of Immigrant and Minority Health* 2018;20(5):1222-9.
3. Apter D, Wheeler CM, Paavonen J, Castellsagué X, Garland SM, Skinner SR, et al. Efficacy of human papillomavirus 16 and 18 (HPV-16/18) AS04- adjuvanted vaccine against cervical infection and precancer in young women: final event-driven analysis of the randomized, double-blind PATRICIA trial. *Clin Vaccine Immunol* 2015;22(4):361-73.
4. LaMontagne DS, Bloem PJ, Brotherton JM, Gallagher KE, Badiane O, Ndiaye C. Progress in HPV vaccination in low-and lower-middle-income countries. *International Journal of Gynecology & Obstetrics* 2017;138(Suppl 1):7-14. doi: 10.1002/ijgo.12186
5. Gultekin M, Zayifoglu Karaca M, Kucukyildiz I, Dundar S, Boztas G, et al. Initial results of population based cervical cancer screening program using HPV testing in one million Turkish women. *International Journal of Cancer* 2018;142(9):1952-8.
6. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu [Internet]. Türkiye kanser istatistikleri 2016 [cited 2019 July 22]. Erişim adres: [http://www.onkoloji.gov.tr/attachments/article/8653/Ana%20Rapor%202016%20\(v01.2\).pdf](http://www.onkoloji.gov.tr/attachments/article/8653/Ana%20Rapor%202016%20(v01.2).pdf)
7. Başar F, Çiçek S, Sağlam HY. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin human papilloma virüsü ve aşısına yönelik bilgi düzeyleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 2019;10(17):123-38.
8. Pandey D, Vanya V, Bhagat S, Vs B, Shetty J. Awareness and attitude towards human papillomavirus (HPV) vaccine among medical students in a premier medical school in India. *PloS One* 2012;7(7):e40619. doi: 10.1371/journal.pone.0040619
9. Borlu A, Gunay O, Balci E, Sagioglu M. Knowledge and attitudes of medical and non-medical Turkish university students about cervical cancer and HPV vaccination. *Asian Pac J Cancer Prev* 2016;17(1):299-303.
10. Durusoy R, Yamazhan M, Tasbakan MI, Ergin I, Aysin M, Pullukçu H, et al. HPV vaccine awareness and willingness of first-year students entering university in Western Turkey. *Asian Pac J Cancer Prev* 2010;11(6):1695-701.
11. Wong LP, Sam IC. Ethnically diverse female university students' knowledge and attitudes toward human papillomavirus (HPV), HPV vaccination and cervical cancer. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol* 2010;148(1):90-5.
12. Güvenç G, Akyüz A, Seven M. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesi. *Gülhane Medical Journal* 2012;54(2):104-10.

13. Özşaran Z, Demirci S, Aras AB. Tıp fakültesi öğrencileri arasında HPV aşısı bilgi düzeyini değerlendiren anket çalışması. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi* 2011;14(2):40-4.
14. Medeiros R, Ramada D. Knowledge differences between male and female university students about human papillomavirus (HPV) and cervical cancer: Implications for health strategies and vaccination. *Vaccine* 2010;29(2):153-60. doi: 10.1016/j.vaccine.2010.10.068
15. Ortashi O, Raheel H, Khamisa J. Acceptability of human papillomavirus vaccination among male university students in the United Arab Emirates. *Vaccine* 2013;31(44):5141-4. doi: 10.1016/j.vaccine.2013.08.016
16. Al-Naggar RA. Acceptance and associated factors of HPV vaccination among young male Malaysians. *J Community Med Health Educ* 2012 [cited 2019 July 30]. Erişim adresi: <https://www.omicsonline.org/scientific-reports/srep120.php>
17. Çakaloz DK, Öztürk G, Çoban A, Karaçam Z. Ebelik öğrencilerinin servikal kanser ve HPV aşısı hakkında bilgi ve düşüncelerinin belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2018;2(2):55-64.
18. Çift T, Korkmazer E, Temur M, Karataş S, Özdemir H, Güçlü T, et al. Hastanede çalışan ebe ve hemşirelerin human papilloma virus aşılı hakkında bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi* 2019;52(1):49-52.
19. Woodhall SC, Lehtinen M, Verho T, Huhtala H, Hokkanen M, Kosunen E. Anticipated acceptance of HPV vaccination at the baseline of implementation: a survey of parental and adolescent knowledge and attitudes in Finland. *Journal of Adolescent Health* 2007;40(5):466-9.
20. Jones M, Cook R. Intent to receive an HPV vaccine among university men and women and implications for vaccine administration. *Journal of American College Health* 2008;57(1):23-32.
21. Meites E, Szilagyi PG, Chesson HW, Unger ER, Romero JR, Markowitz LE. Human papillomavirus vaccination for adults: Updated recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices. *American Journal of Transplantation* 2019;19(11):3202-6.
22. Özbakır NA, Özşahin A, Edirne T. Family doctors and nurses' knowledge levels and awareness of cervical cancer and HPV vaccine in an urban area in Turkey. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2019;12(3):457-66.
23. Francis SA, Nelson J, Liverpool J, Soogun S, Mofammere N, Thorpe Jr RJ. Examining attitudes and knowledge about HPV and cervical cancer risk among female clinic attendees in Johannesburg, South Africa. *Vaccine* 2010;28(50):8026-32.
24. Belani HK, Sekar P, Guhaniyogi R, Abraham A, Bohjanen PR, Bohjanen K. Human papillomavirus vaccine acceptance among young men in Bangalore, India. *International Journal of Dermatology* 2014;53(11):e486-91.
25. Poole DN, Tracy JK, Levitz L, Rochas M, Sangare K, Yekta S, et al. A cross-sectional study to assess HPV knowledge and HPV vaccine acceptability in Mali. *PloS One* 2013;8(2):e56402. doi: 10.1371/journal.pone.0056402
26. Riedesel JM, Rosenthal SL, Zimet GD, Bernstein DI, Huang B, Lan D, et al. Attitudes about human papillomavirus vaccine among family physicians. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology* 2005;18(6):391-8.

27. Uzunlar Ö, Özyer Ş, Başer E, Toğrul C, Karaca M, Güngör T. A survey on human papillomavirus awareness and acceptance of vaccination among nursing students in a tertiary hospital in Ankara, Turkey. *Vaccine* 2013;31(17):2191-5.